

Motion till riksdagen

1986/87:So493

Elisabeth Fleetwood (m)

Information om rökningens skadliga effekter

Sedan början av sextioalet har sambandet mellan rökning och ohälsa dokumenterats genom ett mycket stort antal vetenskapliga rapporter över hela världen.

Cancerkommittén hävdar att rökningens risker är så stora att import och försäljning av tobaksvaror inom landet inte skulle vara tillåten om man *bara* såg till de medicinska aspekterna. Rökare är oftare sjuka, oftare borta från sina arbeten, oftare inlagda på sjukhus, och har längre perioder med nedsatt aktivitet på grund av kroniska sjukdomar.

Tobaksrökningen är enligt vad cancerkommittén hävdar den främsta enskilda orsaken till cancer i vårt land. Vart 6:e cancerfall har uppskattningsvis tobaksrökning som främsta orsak, kombinerat med andra faktorer. Kvinnors ökade rökning har medfört starkt ökad lungcancerfrekvens bland dem. För den som slutar röka minskar dock risken för lungcancer väsentligt redan inom några få år.

Andra tumörsjukdomar som påverkas av rökning är bl. a. cancer i läppar, munhåla, svalg, matstrupe, livmoder, bukspottkörtel, urinvägar och njurar.

De flesta dödsfallen i Sverige hänförs till hjärt- och kärlsjukdomar. Dessa sjukdomar är också vanliga orsaker till förtidspensionering. Även här är rökning en av de viktigaste riskfaktorerna.

Kronisk bronkit, lungemfysem, allergi, astma och skaderisker för foster och spädbarn kan också relateras till rökningens skadliga effekter.

Passiv rökning, dvs. rökningens effekter på den som själv inte röker men vistas i rökiga miljöer, har uppmärksammats under de sista åren. Cancerkommittén bedömer att passiv rökning sannolikt medför en viss förhöjning av risken för lungcancer.

Tobaksvanorna har under senare tid förändrats. Kunskapen om skadeverkningarna har lett till minskad rökfrekvens, framför allt bland högutbildade, högavlönade män. Däremot ökar rökningen bland lågutbildade, lågavlönade kvinnor.

Snusningen ökar bland yngre män medan även de i någon mån minskar sin rökning. 40 % av män mellan 16 och 24 år är snusare. Rökning är ett allvarligt hälsoproblem i i-länder men tenderar alltmer att bli det även i u-länder.

Många rökare vill sluta och klarar också att göra så på egen hand. Dessa beräknas utgöra en tredjedel av dagens rökare. En tredjedel har måttliga svårigheter att sluta, en tredjedel har mycket stora sådana.

Insatser för rökavvänjning och förebyggande åtgärder mot begynnande

tobaksbruk har gjorts under en följd av år men måste utvidgas och intensifieras. Det är varje människas rätt att själva avgöra om hon vill röka eller ej, om hon vill utsätta sig för medföljande risker eller ej. Men det är nödvändigt att information om skadeeffekterna och om riskerna för ohälsa, såväl på kort som lång sikt intensifieras genom samhällets försorg.

I Stockholmsområdet har funnits två rökavvänjningskliniker, i Danderyd och i Huddinge. Danderyds är i dag nedlagd. Huddinges kämpar mot nedläggning. Flera kliniker behövs för de behov som föreligger.

En utmärkt insats görs av VISIR (VI Som Inte Röker) tillsammans med organisationen En rökfri generation. Deras projekt Rökfri skola har målsättningen att förstärka positiva attityder till rökfrihet och att förhindra rökdebut. NTS (Nationalföreningen för upplysning om tobakens skadeverkningar) genomförde 1980 tillsammans med skolmyndigheter ett fortbildningsprojekt: Att undervisa om tobak i skolan. Efter projektets genomförande, riktat till skolpersonal av olika kategorier, redovisade fyra faktorer som bestämmande för skolpersonalens insatser:

- medvetenhet om tobaksfrågans betydelse i hälsosammanhang
- upplevelsen av att själv behärska tobaksämnet kunskapsmässigt
- kännedom om mångfalden av tillgängliga upplysningsmetoder
- tillgång på undervisningshjälpmedel

I Riksföreningens mot cancer – Cancerfonden – uppmärksammade kampanj våren 1986 betonades i många sammanhang, inte minst vid regionala konferenser med arbetsgivare – arbetstagare rökningens risker. Ansvaret för information åvilar också arbetsgivare och fackliga instanser med stöd från medicinskt håll.

Hemställan

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställs

att riksdagen hos regeringen begär att socialstyrelsen får i uppdrag att utarbota förstärkt och aktuell information om tobakens skadeverkningar att utreda förutsättningarna för en eventuell åldersgräns för rätt till inköp av tobaksvaror samt att analysera rökeffekter på olika yrkesområden i syfte att minska resp. yrkes sjukdomsrisik,

[att riksdagen hos regeringen begär att skolöverstyrelsen får i uppdrag att intensifiera aktuell information i skolorna om tobakens skadliga effekter på såväl kort som lång sikt¹].

Stockholm den 27 januari 1987

Elisabeth Fleetwood (m)

¹1986/87:Ub355.

